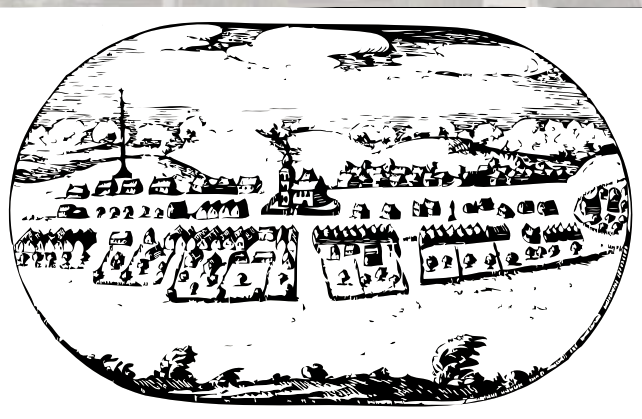
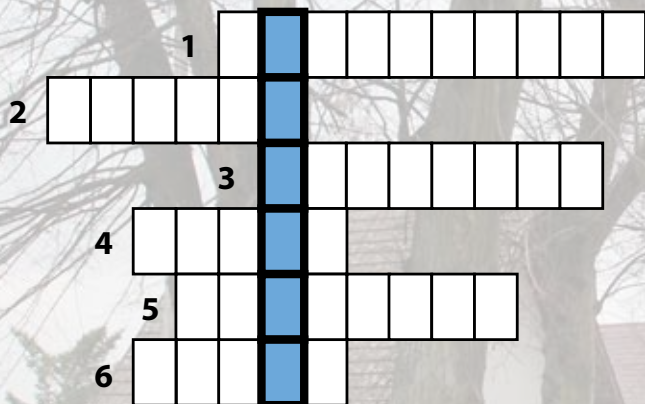

KRZYŻÓWKA

Odgadnięte hasła wpisz w odpowiednie kratki. Rozwiązaniem krzyżówki będzie przedwojenna nazwa miasta.

1. Dąb, którego pomnikowe okazy rosną koło kościoła w Suchaniu.
2. Wnęka w ścianie przypominająca zamurowane okno, stosowana jako element zdobniczy.
3. Jego głowa umieszczona jest na ścianie zakrystii, od południowej strony kościoła.
4. Wpisz w krzyżówkę brakujące słowo z cytatu umieszczonego na kościelnej ścianie:
„Ich bin das der Welt”.
5. Turbina, która jeszcze niedawno znajdowała się we wnętrzu suchańskiego młyna.
6. Młyn, przy którym zakończyliśmy trasę questu.

Suchań na Wielkiej Mapie Księstwa Pomorskiego Eilharda Lubinusa z 1618 roku

Gdzie to jest?

Miasto w środkowej części województwa zachodniopomorskiego, położone w powiecie stargardzkim. Siedziba gminy.

Jak dojechać?

Leży przy drodze nr 10 pomiędzy Stargardem a Reczem.

Początek questu:

Obok kościoła, przy furtce prowadzącej na teren kościelny od południowej strony.

Opiekun wyprawy:

Stowarzyszenie „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju
Rynek Staromiejski 5
73-110 Stargard
e-mail: wir-igd@wp.pl
www.wir-igd.org.pl
tel. 91 578 43 78

Projekt questu: Małgorzata Duda
Opracowanie trasy: Małgorzata Duda, Tomasz Duda
Tekst: Małgorzata Duda
Zdjęcia: Tomasz Duda
Rysunki: Lidia Lalak-Szawiel

Quest powstał na zlecenie Stowarzyszenia „WIR”
- Wiejska Inicjatywa Rozwoju - 2018 r.

Wydawca: dudowie.pl Małgorzata Duda

ZACHODNIOPOMORSKI QUEST REGIONALNY

SUCHAŃ
od kościoła do młyna

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Publikacja opracowana na zlecenie Stowarzyszenia „WIR”

- Wiejska Inicjatywa Rozwoju, współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach „Wsparcia dla rozwoju lokalnego
w ramach inicjatywy LEADER”, objętego PROW na lata 2014-2020.

Suchań to bardzo stare miasto.
Możemy to powiedzieć jasno,
że początki jego średniowiecza aż sięgają
i odbicie w kształcie miasta dzisiaj mają.

Układ Suchania ma kształt wrzeciona.
Do dziś część nawsia* jest ulicami otoczona.
Naszą wędrówkę koło kościoła zaczniemy,
przez furtkę na teren przykościelny wejdziemy.

**Nawsie – plac położony w centrum wsi, często o kształcie wrzeciona. Pierwotnie stanowił własność wspólną wsi i był otoczony zagrodami. Bardzo często na nawsiu znajdował się kościół i otaczający go cmentarz.*

Kościół ten w średniowieczu wybudowano.
Polny kamień do tego wykorzystano.
Ale że moda przez wieki się zmieniała,
to później świątynia różny wygląd miała.
Obejdź proszę kościół dokoła,
przyjrzyj się oknom, murom i ścianom.
Pomyśl o ludziach i dawnych czasach,
kiedy świątynię tę budowano.

W średniowieczu zwyczaj był taki,
że kościół nagrobki otaczały
i zwykle teren przy kościele to był cmentarz cały.
Tu też tak niegdyś było, lecz później to się zmieniło.
Już w dawnych czasach cmentarz splantowano
i od dziewiętnastego wieku zmarłych gdzie indziej chowano.

Obejdź kościół od prawej, czyli południowej strony.
Spójrz, na ścianie zakrystii Chrystus pobielony,
nad nim cytat z Pisma Świętego umieszczony.
Spróbuj odczytać słowa i wpisz poniżej te, których brakuje
„Ich bin das der Welt”.
(co znaczy: „Ja jestem światłością świata”)

Gdy dojdiesz do wschodniej ściana kościoła,
spójrz, jak pięknie był ozdabiany
w gotyckim stylu szczyt kościoła.
Całą tę ścianę ozdobiono blendami,
czyli tak jakby zamurowanymi oknami.
Wąskie, wysokie i tajemnicze,
pełniły głównie funkcje zdobnicze.
Nigdy oknami z witrażami nie były.
Ręce architekta pomiędzy nimi umieściły
krzyż jako zagłębienie pomiędzy cegłami.

Zaś naprzeciw tej ściany mamy
umieszczoną w murze bramkę cmentarną,
co w piętnastym wieku tu na cmentarz prowadziła.
Dziś funkcja jej bardzo się zmieniła.
Zamknięty kratą przejazd ostrołukowy
i ułożony nad nim fryz ząbkowy
wyobrażenie o mistrzach z dawnych wieków dają,
lecz wiernych na co dzień tędy nie wpuszczają.
Obejdź kościół od drugiej strony
i spójrz, bo rzadko to się zdarza
- koło wieży zachowała się
mniejsza furta prowadząca na teren cmentarza.
Na przykościelnym terenie
jeszcze pomniki przyrody zostały.
Przyjrzyj się im i tablic poszukaj,
by zapamiętać, jak się nazywały
dęby te wielkie, co czasy dawne pamiętają,
a dziś wielkie konary niczym ramiona
w niebo wyciągają.

Wyjdź furtką w południowej części ogrodzenia
i skreć w lewo do rynku. Popatrz, jak czas zmienia
wygląd miasta.
Niektóre zabytkowe domy się zachowały,
choć kiedyś inny wygląd miały.
Mijamy zegar, ławeczki pod drzewami,
i dalej w prawo ulicą Pomorską zmierzamy,
aż do Urzędu Miejskiego docieramy.
Przyjrzyj się kamienicy, w której on się mieści
i spójrz jaki detal ciekawy umieścił
architekt, który ją projektował,
który na pierwszym piętrze na ścianie wykusz* tu dał.

Wykusz – wystający ze ściany powyżej parteru element budynku, który poszerza wnętrze. Może mieć wysokość jednej lub kilku kondygnacji.

Dalej Pomorską ulicą idziemy,
a kiedy po lewej Młyńską znajdziemy,
to w stronę Dobrzan w nią skręcamy,
bo tutaj też zabytki mamy.

Idziemy do numeru dziewiętnastego,
obejrzeć zabudowania Młyna Dolnego.
W piętnastym wieku Suchań dwa młyny miał,
a w siedemnastym stuleciu jeszcze trzeci stał.
Ten, przed którym stoisz, ceglany, czerwony,
składa się z dwóch budynków razem połączonych.
Starszy wzniesiono pod koniec wieku XIX,
a drugi w początkach stulecia dwudziestego.
Od strony Dobrzan na budynku ścianie
widoczne jest nawet budowy datowanie.

W chwili obecnej młyn jest opuszczony,
bo został niestety przez pożar zniszczony.
Działał do lat 90. wieku dwudziestego.
Używał pierwotnie napędu wodnego
z turbiną Francisa.
Posiadał też sporo historycznego wyposażenia,
lecz niestety doszło do częściowego zniszczenia
tego, co we wnętrzu było.
Część konstrukcji również się spaliło.
Podziwiać za to możesz zewnętrzne ściany,
metalowe kotwy i fryz ząbkowany,
który ozdabia budowli górę.
W tym miejscu kończymy zwiedzanie Suchania.
Jest jeszcze tylko krzyżówka do rozwiązania.

